

دولت فیلیپین تسلیم فشار آمریکا، استرالیا و انگلستان نشد، به خواست مردم خود اعتنا کرد و به خاطر نجات جان «آنجلو دلا کروز» راننده فیلیپینی ۴۶ ساله و پدر هشت فرزند از گردن زده شدن، در نیمه ژوئن ۲۰۰۴ دستور خروج سربازانش را از عراق داد. آنجلو که برای کسب درآمد بیشتر به عراق رفته بود در آنجا به گروهان یک سازمان مقاومت به نام «خالد ابن ولید» برآمده بود که این گروه ها از این طریق می کوشند خارجیان از عراق خراج شوند و این کشور منطقه امنی برای فعالیت بیگانه‌گان نباشد. این سازمان تهدید کرده بود که اگر دولت فیلیپین نیروهای خود در اسرع وقت از عراق خارج نسازد آن گروهان را گردن خواهد زد.

دولت مانیل با اتخاذ تصمیم به خراج ساختن نیروهای خود از عراق نشان داد که جان اتباع خود را فدای سیاست نمی‌کند.

پایان محمد ظاهر شاه

۱۷ ژوئیه سال ۱۹۷۳ نظام حکومتی افغانستان در پی یک کودتای نظامی، تغییر یافت و این کشور جمهوری شد. این کودتا به سلطنت ۴۰ ساله محمد ظاهر شاه پایان داد و روز بعد سردار محمد داود نخست وزیر وقت و رهبر کودتا که با بستگان محمد ظاهر شاه بود در زلرروز خود (که هجدهم ژوئیه ۱۹۰۹ به دنیا آمده بود) رئیس جمهور افغانستان شد. مرور زمان نشان داد که با این کودتا، آرامش افغانستان هم پایان یافت. زیرا، که پنج سال بعد (سال ۱۹۷۸) محمد داوود با کودتای افسران حزب کمونیست افغانستان کشته شد، حکومت کمونیستی با وجود حمایت نظامی مسکو دیری نپایید و به دست اسلاميون (مجاهدين) منحل شد، دستگاه حکومتی جهادی ها هم از طالبان شکست خورد که در پی رویداد ۱۱ سپتامی ۲۰۰۱ آمریکا، این دولت با مداخله نظامی خود در افغانستان به حکومت مللایان پایان داد ولی موفق به برقراری آرامش نشده است و ناآرامی در افغانستان رو به گسترش است. تا کی، قابل پیش بینیست.

بقای سلطنت به بهای تغییر فامیلی

در این روز، ۱۷ ژوئیه، در سال ۱۹۱۷ خاندان سلطنتی انگلستان به خاطر ماندن در این مقام ، نام خانوادگی خود را از «هانور Hanover» به «ویندسر Windsor» تغییر داد زیرا که جنگ جهانی اول جریان داشت و انگلیسی ها، ژرمن ها (آلمان و اتریش) را آغازگر آن می دانستند و از آنان رویگردان شده بودند. خانواده سلطنتی آلمانی تبار انگلستان به خاطر راضی کردن مردم این کشور و جلوگیری از مخالفت آنان با ادامه سلطنت، نام خانوادگی خود را از «هانور» به «ویندسر» تغییر داد. این خانواده اصلا آلمانی هستند و حاکم هانور آلمان بودند که به سلطنت بر انگلستان دعوت شدند و در آغاز کار حتی بر زبان انگلیسی هم مسلط نبودند و همین امر باعث شد که قدرت را به نخست وزیر بسپارند، و همین امر باعث تقویت دموکراسی پارلمانی در انگلستان شد و به تدریج سلطنت در این کشور به صورت مقامی تشریفاتی درآمد.

شکست پادشاه متوهم

۱۷ ژوئیه سال ۱۸۱۵، ناپلئون بناپارت فاتح اروپا که زمانی آرزو داشت اروپا را تحت ریاست فرانسه یکپارچه کند، ۲۹ روز پس از شکست نیروهایش در «واتللو» در بلژیک خود را رسماً تسلیم دشمنانش کرد و به جزیره «سنت هلن» در اقیانوس اطلس تبعید شد و تا پایان عمر در آنجا بود. ناپلئون پس از شکست در جنگ واترلو فرار کرد و قصد پناهنده شدن به آمریکا را داشت که موفق نشد و خود را به یک افسر انگلیسی معرفی کرد و بعداً مراسم تسلیم شدن او صورت گرفت. ناپلئون طی مدت کوتاه پادشاهی بر فرانسه با اقدامات جنون آمیزش لطماتی جدی را بر فرآیند دموکراسی خواهی این کشور وارد کرد. این اقدامات او نتها در فرانسه و حتی اروپا بلکه بسیاری از کشورهای جهان را متأثر از خود ساخت و روند تاریخ دنیا را تغییر داد.

کارت هوشمند کامیون هیوندای کرور مدل ۱۳۹۰ به رنگ سفید به شماره هوشمند ۲۵۵۲۳۸ به شماره پلاک ا ۵۱ ۷۲۴ ایران ۲۳ به نام مهدی گوهرزی مفقود و فاد اعتباری می باشد.

مدرک فارغ التحصیلی اینجناب حبیب الله علیپور نصر اباد سفلی فرزند ید لله به شماره شناسنامه ۱۹۸۹ صادر از بوبر احمد در مقطع کاردانی گواهی موقت رشته علوم تربیتی صادر از واحد دانشگاهی آزاد گچساران با شماره ۷۶۰۷ و تاریخ ۴/۶/۸۹ مفقود گردیده است و فاقد اعتبار میباشد از یابنده تقاضا میشود اصل مدرک موقت را به دانشگاه آزاد واحد گچساران به نشانی گچساران دانشگاه آزاد اسلامی ارسال نماید.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۹۶/۴/۲۶
تاریخ انتشار نوبت دوم: ۹۶/۵/۱۰
تاریخ انتشار نوبت سوم: ۹۶/۵/۲۵

توماس هابز مولف هفت کتاب مهم که یکی از آنها در ۱۱ جلد چاپ شده است پس از یک دیدار طولانی از اروپای قاره ای و گفتگو و تبادل نظر با اندیشمندان وقت فرانسه و ایتالیا با جمله گالیله و مطالعه وضعیت مردم و رفتار حکومت ها، ۱۷ ژوئیه سال ۱۶۵۱ به انگلستان بازگشت و به تنظیم عقاید فلسفی خود پرداخت و در سال ۱۶۷۹ درگذشت. توماس هابز Thomas Hobbes فیلسوف انگلیسی که در سال ۱۵۸۸ به دنیا آمد و ۹۱ سال عمر کرد در فلسفه سیاسی، اعتقاد به وجود یک حکومت مرکزی مقتدر داشت که بتواند امنیت مردم را حفظ کند و این امکان را فراهم آورد که مردم در سایه امنیت بتوانند برای پیشرفت، همه تلاش و نبوغ خود را به کار گیرند که آنرا «فلسفه پیشرفت در پرتو امنیت» خوانده اند.

در تابستان ۶۰ چه اتفاقاتی افتاد؟

تروور، اعدام و جنگ

گ گعلبرضاصدقی

ghalamoghadrat@yahoo.com

شاید هیچ تابستانی در تاریخ ایران گرم تر و خسته کننده تر از تابستان سال ۶۰ نباشد. تابستانی که در میانه رویدادهایی سرنوشت ساز قرار می گیرد و قطعه ای بسیار حساس را در تاریخ معاصر ایران رقم می زند. گرمای تابستان ۶۰ تلفیقی بود از اخبار ریز و درشت سیاسی و بالا و پایین شدن های شخصیت های برجسته کشور همراه با پوی خون و صدای انفجارهای مدام و تن های سوخته از آتش زمانه ای که هر روز در گوشه های از کشور عده ای کشته می شدند و هر ناشناسی یا شخص مشکوکی در محل کار و خیابان می توانست یک دشمن جدی یا تروریست قسم خورده باشد. گروه های درگیر در منازعات قدرت هر یک در قامت یک مخالف مسلح با اغوی دختران و پسران جوان و جذب آنها نقش اصلی را در دامن زدن به خشونت ها ایفا می کردند. نتیجه آن شد که چرخ های بزرگ از خشونت های پیوسته و دامنه دار به راه افتاد. بررسی سریع و کوتاه وقایع این دوره نشان خواهد داد بسیاری از موقعیت ها، موضع گیری ها و جهت گیری های بعدی متأثر از این فضا شکل گرفته و تعریف شد. از آنجا که تفسیرهای تاریخی و سیاسی متفاوتی در این مورد وجود دارد و برای اینکه شبهه های در نقل و مقایسه رخ داده ها بروز نکند، نوشته حاضر تنها بازخوانی عناوین روزنامه های کیهان و اطلاعات آن روزها است.

مطالعه تیرهای همین روزنامه ها به خوبی نشان می دهد که اصحاب رسانه و ارباب جراید هم در چه سردرگمی عجیب و شدیدی به سر می برند و سیل حوادث و رویدادهای چطور آن ها را به دنبال خود کشیده و با خود همراه کرده است.

رئیس جمهوری که عدم کفایتش به تصویب مجلس رسید
در اوایلین نفس های خردنامه سال ۶۰ طرح عدم کفایت سیاسی بنی صدر در مجلس به تصویب رسید و او که از مدتی پیش مخفی شده بود از ریاست جمهوری برکنار شد. تابستان با تشکیل شورای موقت ریاست جمهوری، تشیع پیکر شهید چمران و حمله ایران به تانک های عراق در جاده آبادان - ماهشهر آغاز شد. همزمان درگیری های در گیلان، مشهد، تبریز و زنجان روی داد و گروه بزرگی از دختران مجاهد - نزدیک به ۴۰ نفر - یک خانه تیمی در شیراز دستگیر شدند. روز دوم تیرماه سال راه آهن قم در اثر بمب گذاری منفجر شد که ۵۲ زخمی و کشته بر جای گذاشت. طی روزهای بعد چند عامل هجوم مسلحانه در شهرهای تهران، تبریز، بندرعباس و ارومیه تیرباران شده و نزدیک به ۴۰۰ نفر دستگیر شدند.

شروع روزها

در همین روزها بود که بمب گذاری در یک ضبط صوت باعث انفجار در حین سخنرانی آیت الله خامنه ای شد و ایشان که امامت جمعه تهران را بر عهده داشتند بر اثر جراحات وارده در بیمارستان بستری شدند. یک روز پس از این واقعه جلسه حزب جمهوری اسلامی با حضور بسیاری از اعضای آن تشکیل شد که بر اثر انفجاری قوی دفتر حزب کاملا تخریب شد و بیش از ۷۰ تن به همراه شهید بهشتی به شهادت رسیدند. دو روز پس از آن تعطیل و یک هفته عزای عمومی اعلام شد. شهید باهنر به عنوان دبیرکل حزب معرفی شد و اولین جلسه مجلس پس از این ترور در شرایطی تشکیل شد که در جای خالی ۲۷ نماینده دسته های گل قرار داده بودند و تعداد زیادی از دیگر نمایندگان نیز روی صندلی چرخدار یا تخت بیمارستانی به جلسه آمدند. ۱۰ تیرماه و یک روز قبل از ماه مبارک رمضان گروهی که قصد انفجار مجلس را داشتند دستگیر شده و شماری از اعضای مجاهدین خلق در

شده بود و مهاد دستخوش درگیری های محلی بود. در جریان برگزاری انتخابات برتری محمدعلی رجایی به وضوح مشاهده می شد. تا اعلام نهایی نتیجه انتخابات به بخشدار رضوانشهر، برادر هسمر نماینده کرج، مسجد صاحب الزمان تهران نو و ستاد یک کمیته در سلسبیل حمله شد. دو جاسوس اسرائیل در کاشمر اعدام شدند و نماینده شرکت خودروسازی بی ام و هفت میلیون تومان جریمه شد. بلافاصله بعد از اعلام نتایج خبر رسید که بنی صدر در فرانسه از هواپیما پیاده شده است و پس از دو سال و نیم دوباره به این کشور برگشته است. همین روزها موضوع اعدام سعادت عضو سازمان مجاهدین خلق به اتهام جاسوسی برای شوروی مطرح شد. تنها واقعه غیرسیاسی ابتدای مردادماه ۶۰ زلزله کرمان با هفت ریشتر قدرت و نزدیک به پنج هزار کشته بود که همزمان با ترور ناکام امام جمعه این شهر روی داد. ۱۲ تیرماه و چند روز پس از پناهنده شدن بنی صدر که ادعا می کرد در لباس نظامیان نیروی هوایی به فرانسه رفته است کاریکاتورهای او در لباس زلانه منتشر شد. بیش از ۱۵ نفر در تهران، اصفهان و کرمانشاه ترور شدند و شهید باهنر به عنوان نخست وزیر از طرف شهید رجایی معرفی شد. همین روزها حسن آیت در محله نارمک تهران در مقابل منزل مسکونی خود ترور شد و در آن سوی کشور افراد ناشناس به حجت الاسلام حسنی امام جمعه ارومیه تیراندازی کردند. متعاقب این حوادث پیاپی بازار تهران و چند شهر دیگر در اعتراض به عدم قاطعیت دادگاه های انقلاب در مجازات اعضای گروه های مسلح و ترور کنندگان تعطیل شدند و شهرنانی آمادگی خود را برای پیروماه جلسهای با حضور مقامات ارشد دولت در آن بیش از ۴۰ بمبگذار در تهران و شهرستان ها تیرباران شدند و ۱۳ عامل ترور و خرابکاری نیز در تبریز و خوی اعدام شدند که با تیرباران چهار نفر در زنجان اوین و دستگیری ۱۱۰ ضدانقلاب و اعدام ۳۴ قاچاقچی و ۳۱ عامل ترور در روزهای بعد ادامه پیدا کرد. پس از ترور حجت الاسلام عراقی در کرمانشاه و امام جمعه سندی و حمله به خانه دادستان کل کشور هم ۳۷ منافی اعدام شدند ولی ترورها با ترور حاکم شرع اسلام آباد و امام جماعت مسجد باب الحوائج تهران و ترور نافر نجاب نماینده ارمنه ادامه یافت.

در کنار این حوادث روند ترمیم ساختار سیاسی پس از خروج بنی صدر در حال انجام بود و باهنر کابینه خود را معرفی کرد. در روز ۸ شهریورماه جلسهای با حضور مقامات ارشد دولت در نخست وزیری تشکیل شده بود. در اوایل جلسه کیف دستی که در اتاق قرار داشت منفجر شد و رئیس جمهور، نخست وزیر و تعداد دیگری از اعضای هیات دولت شهید و مجروح شدند. شدت انفجار

هواز و بابل اعدام شدند. ثبت نام داوطلبان پست ریاست جمهوری که با برکناری بنی صدر خالی مانده بود هم از این روز آغاز شد. ۱۳ تیرماه داستانی مستقر در تاکسیرانی اعلام کردندگان باید در صورت مشاهده و استماع بحث های سیاسی منحرف به این مرکز اطلاع دهند. جنگ با عراق در منطقه نوسود شدت یافت و میرحسین موسوی به عنوان وزیر خارجه معرفی شد. در روزهای بعد و پس از ترور استنادر گیلان، تن در آن محکومان دادگاه انقلاب و کشف خانه تیمی برز از اسلحه در خیابان فروردین تهران بود که عامل انفجار هفتم تیر شناسایی شد. مشخصات و عکس محمدرضا کلاهی متولد ۱۳۲۸ و دانشجوی سال اول برق دانشگاه علم و صنعت در روزنامه ها به چاپ رسید. ولی احتمال می رفت که او از کشور خارج شده باشد. با وجود وضعیت بحرانی داخلی حوادث خارجی نیز به اخبار این روزها راه پیدا می کردند. وقایعی چون حمله هواپیماهای اتحاد جماهیر شوروی به مبارزان افغانستان، جنگ داخلی لبنان و درگیری های السالوادور، اما آنچه بیشتر از همه انعکاس یافت ناآرامی های انگلیس بود که در اثر اعتراض رنگین پوستان و همین طور مردم ایرلند شدت یافت. روی داد و گروه بزرگی از دختران مجاهد - نزدیک به ۴۰ نفر - قم از مبارزات مستضعفان ایرلند شمالی و رنگین پوستان انگلیس علیه استعمار انگلیس اعلام حمایت کند. روزهای بعد اخبار پر تاب کوکتل مولوتف به کتابخانه مسجدالهدای در شرق تهران و پر تاب دو بمب صوتی به کانون توحید در غرب تهران و کشف بمب در محله نیروی هوایی و آتش سوزی یک سینما در این شهر ادامه پیدا کرد و ۷۰ دختر و پسر هواوا مجاهدین به سرور زنجان دستگیر شدند. روز ۲۱ تیرماه همزمان با تیرباران دو سربامه دار بزرگ بازار و بالاگرفتن بحث واگذاری زمین های کشاورزی و بند (ج) مبارزات انتخاباتی ریاست جمهوری با چهار نامزد پرورش، شیبانی، عسگروالادی و محمدعلی رجایی آغاز شد. حدود یک هفته بعد عسگروالادی حین خروج از منزل خود هدف تیراندازی قرار گرفت.

ضارب که درون صندوق عقب یک خودرو پیکان پارک شده پنهان شده بود در تیراندازی متقابل محافظان عسگروالادی کشته شد. سرقت بانکها هم در این زمان معمول بود و در روز ۲۸ تیرماه با حمله افراد مسلح چهار میلیون تومان از بانک سپه کرج به سرقت رفت. صدام نیز به دنبال زندگی مخفیانه بنی صدر اعلام کرد آماده پذیرفتن او و هر شخصیت دیگر مخالف ایران است. انتخابات ریاست جمهوری در ابتدای مردادماه و در فضایی برگزار شد که حجت الاسلام بهشتی رئیس دادگاه انقلاب شیراز ترور

چرا دولت ترامپ اسناد کودتا را منتشر کرد؟

اثر و نشانه های که نشان دهنده دخالت آمریکا در آن کودتا باشد وجود نداشت. به هر حال اسناد تازه منتشر شده تصویری مفصل تر و جامع تر از آنچه دهه ها پیش در ایران گذشت را ارائه می دهد.

اسناد منتشرشده در ماه جولای از نیروهای محرکه و انگیزه های مداخله کشورهای غربی در کودتا علیه مصدق حکایت دارد. به عبارت بهتر این اسناد از ترس و وحشت عمیق ایالات متحده از گسترش کمونیسم و تلاش های بیوقفه بریتانیا برای دسترسی دوباره به صنعت ملی شده نفت می گوید.

این گزارش ۱۰۰۰ صفحه ای که حاوی نامه ها و یادداشت های روزانه دیپلماتیک است، نشان می دهد که چگونه اعضای دولت آمریکا از یک سال پیش از آن رویداد در مورد یک کودتا صحبت می کردند. در همان حال که آمریکا بابت احتمال نفوذ شوروی در ایران نگرانی های زیادی داشت، بریتانیا کبیر در مورد وضعیت بالاشگاه ملی شده آبادان بحث و مشاجره می کرد، همین بالاشگاه است که در آن زمان بزرگترین بالاشگاه نفت جهان محسوب می شد بسیاری دیگر نیز از بروز یک بی ثباتی یاد بعد از ترور علی رزم آرا، نخست وزیر، می ترسیدند. رزم آرا در سال ۱۹۵۱ به ضرب گلوله مخالفان ترور شد.

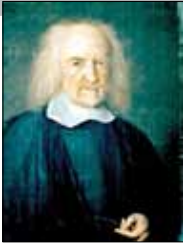
به عنوان مثال در یکی از تحلیل های بدون تاریخ سیا که در قالب گزارش به واشنگتن ارسال شده است می خوانیم: «حلی شدن صنعت نفت و احتمالا تداوم حملات علیه مقام های بلندپایه دولت ایران و حتی شخص شاه می تواند دولت ایران را به راحتی و به صورت کامل مضمحل کرده و به نابودی نظم اجتماعی در این کشور منجر شود و در ادامه یک رژیم طرفدار شوروی روی کار آمده و ایران را به یک کشور اقماری بدل کند» از بابت همین نگرانی ها و ترس ها بود که تی بی ای ازکس (TPAJAX) یعنی همان نام مستعاری که سیا انتخاب کرده برای توپنه کودتا سر برآورد. این اسناد نشان می دهد که سازمان سیا در یک مقطع زمانی «سلسله مواد منفجره کافی برای پشتیبانی فاش ماهه از یک سازمان چریکی به استعداد ده هزار نفر» انبار کرده بود. افزون بر آن مبلغ ۳.۵ میلیون دلار برای پرداخت رشوه و دیگر هزینه ها موجود بود. این مبلغ امروزه معادل تقریباً ۲۸ میلیون دلار و ۴۲ میلیون یورو است.

بر اساس یکی از اسناد سیا «شمار زیادی از اعضای بلندپایه سرویس های امنیتی (ایرانی) در واقع حقوق بگیران سیا به شمار می روند» از سوی دیگر سازمان سیا از بیان این امید که «روحانیت قدرتمند و نافذ در ایران شیعه نیز از کودتا حمایت کنند» ابایی ندارد. اگرچه در این گزارش چندان بر این ادعا تاکید نشده و بسیار مبهم است؛ اما بسیاری از اسناد موجود حکایت از تماس های رسمی آمریکا با آیت الله ابوالقاسم کاشانی

طی چند دهه اخیر کلیه اسناد و مدارکی که دال بر دخالت سازمان سیا در کودتا علیه دکتر محمد مصدق و سرنگونی دولت ملی وی بود، از جمله اسناد همچنان محرمانه و غیر قابل انتشار به شمار می آمد؛ اما اکنون یعنی در دولت دونالد ترامپ ناگهان انتشار این اسناد بلامانع اعلام می شود. به چه دلیل یا دلایلی رئیس جمهور آمریکا تصمیم به صدور چنین دستوری گرفته است؟ وزارت امور خارجه آمریکا در سکوت کامل و بدون جار و جنجال اقدام به انتشار اسناد تا قبل از آن محرمانه و غیر قابل انتشاری کرد که موضوع آن ها در رابطه با اقدامات براندازانه عوامل دولت آمریکا در سال ۱۹۵۳ در ایران است. این اسناد دیدگاهی تازه درباره عملیات سیا و سرویس امنیت خارجی بریتانیا با همان MIF ارائه می دهد. این دخالت ها و آن عملیات در نهایت و پس از سال ها منجر به انقلاب اسلامی در ایران شد و بصومت با غرب را رقم زد.

البته نقش ویژه سازمان سیا در سرنگونی دولت منتخب و دموکراتیک محمد مصدق و تحکیم پایه های حکومت محمدرضاشاه پهلوی از مدت ها پیش به اندازه کافی مشخص و معلوم بوده زیرا پیش از این یعنی در سال ۱۹۸۹ نیز وزارت امور خارجه آمریکا اولین گزارش های جمع آوری شده در مورد آن دوران را منتشر کرده بود؛ اما در آن گزارش

فیلسوف اقتدار

توماس هابز مولف هفت کتاب مهم که یکی از آنها در ۱۱ جلد چاپ شده است پس از یک دیدار طولانی از اروپای قاره ای و گفتگو و تبادل نظر با اندیشمندان وقت فرانسه و ایتالیا با جمله گالیله و مطالعه وضعیت مردم و رفتار حکومت ها، ۱۷ ژوئیه سال ۱۶۵۱ به انگلستان بازگشت و به تنظیم عقاید فلسفی خود پرداخت و در سال ۱۶۷۹ درگذشت. توماس هابز Thomas Hobbes فیلسوف انگلیسی که در سال ۱۵۸۸ به دنیا آمد و ۹۱ سال عمر کرد در فلسفه سیاسی، اعتقاد به وجود یک حکومت مرکزی مقتدر داشت که بتواند امنیت مردم را حفظ کند و این امکان را فراهم آورد که مردم در سایه امنیت بتوانند برای پیشرفت، همه تلاش و نبوغ خود را به کار گیرند که آنرا «فلسفه پیشرفت در پرتو امنیت» خوانده اند.

به حدی بود که برخی از اجساد شناسایی نشدند و کسمیری که در روزهای آینده مشخص شد عامل اصلی بمب گذاری بوده و جلسه را چند لحظه قبل از انفجار ترک کرده است در فهرست کشته شدگان اعلام شد. مهدوی کنی اداره دولت را در دست گرفت و پرچم های هند، کوبا و سازمان ملل به جهت همدردی با انفجاری که دولت ایران را به فاصله کمی پس از انتخابات از میان برده بود به حالت نیمه افراشته در آمد.

در این زمان فضای جهان نیز دستخوش درگیری های فراوان بود. اسرائیل وارد جنوب لبنان و افریقای جنوبی وارد آنگولاشده بود. جری آدامز ایرلندی دستگیر شده بود و نمایندگان ایران در مراسم تشییع جنازه شهیدا حوادث این کشور شرکت کرده و با خانواده های آنان ملاقات کردند. سفیر فرانسه پس از اینکه بنی صدر به این کشور رفت از ایران اخراج شد و نامه های پاتریس لومومبای افریقای، بایبی سننر ایرلندی، مالکوم ایکس آمریکایی و جبهه پولیساروی مراکش در اخبار و تحلیل ها تکرار می شد. تنها خبر خارجی که بویی از خشونت و جنگ و کشته شدن نمی داد ازدواج پرنس چارلز شاهزاده انگلیس و دایانا بود. نیمه شهریورماه در هفتم شهریای دولت قذوفی دادستان کل انقلاب ترور و در دادستانی با انفجار بمبی قوی مجروح شد و در بیمارستان به شهادت رسید. در روز ۲۰ شهریور نیز آیت الله مدنی امام جمعه تبریز و شش تن از نمازگزاران به شهادت رسیدند. چهار روز بعد نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری برای دومین بار در طول دو ماه اعلام شدند و میاحت مربوط به آن به جریان افتاد. همان روز امام جماعت مسجدالرجاء شیراز و دختر ۱۱ ساله اش ترور و در پایان شهریور ۸۱ نفر تیرباران شدند و به این صورت تابستان سال ۱۳۶۰ به پایان رسید

مرور این حوادث و رویدادها به اضافه اتفاقات فراوان دیگری که به آن ها پرداخته نشد به خوبی نشان می دهد که ایران در تابستان سال ۱۳۶۰ به هیچ وجه جای امن و آرامی نبود و هیچیک از طرفین منازعات موجود در کشور روی آرامش به خود نمی دیدند. به نظر می رسد این حجم از اتفاقات و رخ داده های خونبار بسیاری از کشش گران جامعه ایران را به دنبال خود کشیده و فضایی کاملا رعب آآور را بر کشور حاکم کرده بود.

البته این جریان ها تنها در همان تابستان سخت و گرم باقی نماندند و آثار نامناسب خود را تا دهه های بعد هم باقی گذاشتند. آثاری که حتی امروز هم می توان نشانه ای از آن ها را در بدنه اجتماعی ایران سراغ گرفت و بسیاری از رخ داده های اجتماعی کشور را متأثر از آن ها دانست.

دارد، همان مردی که رهبری نیروهای ضد بریتانیایی در مجلس را بر عهده داشت و البته مخالف مصدق بود.

با این وجود سازمان سیا با مشکلاتی به ویژه در رابطه با شخص محمدرضا شاه پهلوی نیز روبه رو بود. دیپلمات ها و جاسوسان، او را «نازکنارنجی» و «مدمی مزاج» می نامیدند. سفیر ایالات متحده آمریکا در تهران طی گزارشی در فوریه ۱۹۵۳ هشدار داده است: «توانی او در تصمیم گیری و تمایلش به مداخله در امور سیاسی، گاه تأثیری بازدارنده و نامطلوب داشته است. در نهایت این خواهر دوقلوی شاه و یک ژنرال آمریکایی بودند که در رابطه با مجاب کردن شاه در مورد کودتا کمک زیادی کردند.

هنگامی که شاه به بغداد و سپس به رم فرار کرد، مصدق طی گزارشی محرمانه از کودتایی باخبر شد که ظاهراً شکست خورده بود؛ اما اعتراض ها و تظاهرات طرفداران شاه که تا اندازماتی از طریق سیا به آن دامن زده می شد، در نهایت منجر به سرنگونی مصدق و بازگشت پادشاه شد. برخی از کارشناسان و تحلیلگران غربی به این مسئله اشاره دارند که در دوران ریاست جمهوری باراک اوباما به دلیل مذاکرات اتمی با ایران، انتشار این اسناد با تردیدهایی زیادی روبه رو بود، زیرا در آن زمان دولت اوباما تلاش می کرد تنش ها را تهران کاهش دهد تا بتواند به توافقی در جهت جلوگیری از دستگیری ایران به بمب اتمی دست یابد؛ اما جانشین اوباما یعنی دونالد ترامپ به ادامه خصومت روزی علیه ایران اعتقاد دارد و به باور برخی کارشناسان، دولت جمهوری خواه آمریکا تنها دو ماه برای انتشار این اسناد صبر کرد. این سرعت غیرمعمول برای انتشار اسناد محرمانه این باور را تقویت می کند که این تصمیم ترامپ انگیزه و دلایلی سیاسی داشته است.

شاید مخالفان مشخص دولت فعلی ایران نیز از انتشار این اسناد سود برده و با اشاره به رویدادهای سال ۱۹۵۳ این گونه عنوان کنند که آمریکا همچنان یک دشمن است. خشم گسترده ایرانیان در مورد مداخله های غرب به چند دهه پیش و انقلاب ۱۹۷۹ باز می گردد؛ یعنی همان زمانی که ایرانی ها سفارت آمریکا را اشغال کرده و کارکنان سفارت را به مدت ۴۴۴ روز به گروگان گرفتند. رهبری معنوی ایران تا به امروز از آمریکا به عنوان یک قدرت خارجی دشمن یاد کرده است، قدرتی که قصد سرنگونی دولت ایران و حمله به این کشور را دارد.

دولایت دی آیزنهاور، رئیس جمهور وقت آمریکا، در سال ۱۹۵۳ در دفتر خاطرات روزانه خود نوشت، چنانچه افکار عمومی از پشت پرده های آن کودتا باخبر شود «نه تنها در آن منطقه رسوا می شویم بلکه شانس های خود برای اقدامات مشابه را در آینده نیز کاملاً از دست خواهیم داد.»